

Изази три-
пут у месецу
на 1 табаку.

Претплата се
шаље напред
уредиштву.

Неплаћена
писма од не-
редовних до-
писника не-
примају се.

ПАСТИР

Засве српске
крајеве стаје
на годину
60 гр. или
6 фор. на по
године 30 гр.
или 3 фор
на три мес.
15 гр. или
1. фор. и 50
новчића.

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЈА.

Издаје и уређује РЕКТОР БОГОСЛОВИЈЕ ПРОТА Никола Поповић.

САДРЖАЈ: Реч на св. Николу — Главни узрок онадашња вере — Манастир Зачећа св. Анис.

РЕЧ

на св. Николу. *)

„Положилз еси дѣшѣ твою ш людехз твоихз и спаслз еси
непокинным ѿ смерти. (кондак)

Живот светитеља Николаја тако је разноврсан по својој делатности, тако је обилат по својој садржини, као што је била разноврсна средина у којој је он живео, као што је била обилата благодати св. Духа првенствујућа црква Христова у којој је он радио и од које је у свом раду снагу позаимљивао. Па зато ма колико да га ми изучавамо, ма колико да га понављамо, свагда ће срце хришћанско наћи у њему обилате хране, свагда ће мисао наша наћи у њему узора за своје религиозно и наравствено усавршавање!

И заиста хоћемо ли да нађемо у том св. лицу пример правог борца за веру? Историја његова живота јасно нам казује, да је он међу савременицима својима био први, који је у тешке дане искушења на искуству показао пример великога поборника вере. Јер — бити у тамници, бити лишен

*) Говорено у саборној београдској цркви.

слободе и свега свога имања, а на праву веру непохулити: то заиста значи бити поборником вере. А све ово издржао је на себи и претрпио наш велики угодник божји.

Желимо ли да у њему видимо поред борца за веру још и пример великог наставника, који уме не само остати постојан у својој вери, већ у исто време настајавати и радити, да се та вера шири по свету и да се уклања испред ње све оно, што спречава благодетна начела њена? То ћемо опет у најлепшим бојама видети код нашега св. Николаја. Јер кад наста под великим царем Константином време слободнијег дисања по цркву Христову, то ко боље, и ко више, ако не св. Николај, настајава и ради, да се руше незнабожачка веровања, да падају празноверице, кипови, идоли, а да се на место њих уздижу божи храмови и блиста крст Христов на њима а пали јасна и топла свећа хришћанска *на местима*, где се донде спаљиваху незнабожачке жртве и проливаше крв животињска па и људска?

Желимо ли даље да у њему нађемо поред борца за веру, поред редког и врлог наставника, још и пример *стола и утвердјеније цркве*, који не само проноси и шири православну веру по свету, већ који у исто време зорким оком мотри, да се та вера и од *других* у онаквом духу разноси и шири, како су је разносили и ширили сами апостоли, како су је тумачили и нама предали првевствујуће цркве велики мужеве? То ћемо и ово наћи код нашега великога светитеља. Случај, који се десио између њега и дрског јеретика Арија на првом вселенском сабору јаван је доказ, како је наш светитељ и у овом смислу био и остао непоколебљив. Јер речи његове обраћене на Арија „није доста рећи само“ *ја верујем у Исуса Христа, већ ваља веровати онако, како прави смисао и дух те вере захтева*“ јасно говоре у похвалу светитељеву.

Хоћемо ли напоследку да у њему нађемо мужа који би био не само наставник вере, потпора и стуб цркве, већ

у исто време и заштитника своје пастве, својега народа, — који поред ревновања о вери и благу своје цркве заилази и у друштва, те и тамо избавља, спасава, помаже, брани слабе од силних, невине од бездушних, нештедећи својим одкровеним словом никога па ни саме царева, кад су ови у бујној страсти својој хтели поћи странпутицом? То и с овим пуна је и обилата примера историја мирликиског чудотворца. Довољно је да се за овакве и њима сродне случајеве сетимо само оног, како је он заштитио и од неправедних судија избавио три невина мужа, који беху на смрт осуђени, и како се другом приликом и самоме цару јавио, те га јавно изобличио, што се дао интригом својих придворних навести, те је на смрт осудио три најбоље своје војводе...

Но ко ће побројати све врлине и подвиге нашег мирликиског чудотворца? Његов подвиг, његове врлине, његова добротина, чињена у разним приликама и на суви и на мору — не даду се побројати са овог скромног и свештеног места. Па зато у место даљег побројавања, боље је да се обратимо к себи и запитамо: како ли се ми угледамо на ревнос његову у вери? Како ли ми подражавамо љубови његовој, у љубави наспрам наших ближњих?

На прво питање ми обично одговоримо: да ми нисмо у стању посведочити онакву оданост, онакву ревнос наспрам вере, какву је у своје време јавио на себи наш светитељ Николај. „Нису данас такве ни прилике, ка што беху онда,“ понављамо ми обично. „Нас данас вежу дужности државне, друштвене, породичне.“ Но нека би у нечему тако и било у погледу на ту прву и најпречу дужност човекову. Но у колико је ово у свему истина мићемо лако познати, кад се запитамо како ли вршимо ову другу, тако исто главну дужност нашу, — дужност наспрам ближњих наших? Да ли се ми и овде, гди тако постоји очевидна потреба у нашем суделовању, незаклањамо под различног рода немогућности, као што то чинимо и при оној првој?

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Да, бл. хр. заклањамо се.. заклањамо, и јошт врло често под ништавним изговорима, под мнимим немогућностима. А међутим нема и не може бити ни једне дужности хришћанске која би била тако ласна, тако удешена за извршавања, као дужност милосрђа на спрам ближњих наших. Она незахтева од нас онаквих услова, онакве борбе са самима собом, као што то захтева већина других врлина хришћанских. Сама природа наша и нехотично вуче нас и учи к милосрђу. Кад ми гледамо на невоље наших ближњих, на њихове патње и страдања, — ми неможемо а да не осетимо сачувстввија према њима. А ово једино довољно је да нас покрене на помоћ и потпору по могућности и према стању нашем. Треба само следовати за гласом наше природе и надавати га у себи — па бити милосрдним.

Осем тога видови милосрђа тако су многоразлични, да готово нема међу нама ни једног, који неби био у стању извршити их ма у једном или другом виду. Ако нисмо у стању да наранимо гладног, да напојимо жедног, да оденемо нагог: зато је, може бити, Бог обдарио нас умом, науком, знањем, искуством: поделимо се с ближњима нашим, нашим умом, нашим знањем, нашим искуством а и ово су дела милосрђа. Ако нисмо у стању да примимо у свој дом и однегујемо сиромашка заменив оца или благодетеља, да пружимо помоћ путнику, да проведемо неколико дана код постеље саморана болесника, — зато смо може бити у стању да утешимо кога у жалости, да узбудимо у бедноме веру у промисао, да распалимо у њему свети *огањ наде* на бољу и лепшу будућност; да отворимо очи ума неукоме, да уздржимо другога од греха, да опростимо ближњима увреде. А све су ово видови милосрђа и сви ови, ако нису могући за све, то бар поједини из њих за свакога.

Но зато, бл. хр. уколико је која врлина хришћанска лакша и удобнија за вршење, утолико смо ми одговорнији и пред Богом и пред људима, ако је невршимо. Јер ако ће

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

по речима спаситељевим „*милостиви бити помиловани*,” зато с друге стране имали права на помиловање онај, који сам друге немилује? Природно је да суд мора бити *без милости несотворшем милости* (іак. 2. 1. 3.) „Ти неосећаш жалости према туги и негољи брата твога, вели св. Николај, који ти може бити није раван само у томе, што ти стојиш више њега једним чином или ништавним стањем земаљским, но који ти је потпуно раван и по природи и по благодатним даровима божјим и по искупљењу пречисте крви Христове; — да на каквом основу ти можеш изгледати, да спрам тебе буде милостив отац небески, који је твој саздатељ, а ти тек саздање руку његових?”

Не, овакве врсте хришћани неће бити помиловани па ма за какве изговоре они заклањали себе. Оваквога рода Хришћани биће увршћени у ред оних, о којима праведни судија говори: *идите от мене невіем вас*. Само они који сотворе и науче, ти ће се назвати великима у царству благодати. Па зато бл. хр. нек се нико незаклања, нек се нико не изговара немогућностима, почем дела милосрђа нису само телесна већ и душевна. А по кадкад и чаша студене воде, пружена сиромашку у прекој потреби, више важи пред Богом него шака злата бачена у другом случају из гордости, из пуне славе. Јер се милосрђе Хришћанско не мери по количини, већ по расположењу душе и срца, којим се оно другима од стране наше пружа.

Светитељу Христов Николаје! Ули у нас твој дух братољубља, милосрђа, дух истинске љубави твоје наспрам ближњих, како би и ми по примеру твојем дишући духом твојим готови били свагда према нашем стању, према нашим силама, *полагати душу нашу о людехъ своихъ и спасавати неповинниа от смерти*. Амин.

Манастир зачећа св. Анне или даљне пештере у Кијеву.

(Наставак.)

Он је ископао својим рукама двохватну пећину, где је сада стари манастир: „дву сажной гдѣ послѣ ветхой монастырѣ печерскій. . . . Або ту лѣсъ велику (лав. 67.) Неки

опет држе, да је ову пећину први ископао Иларион бивши пресвитер цркве Петра и Павла, који је 1851. био митрополитом кијевским. Антоније брзо се разгласио и њему су не само из оближњости, но и из даљих крајева Русије носили и вукли све: „По семъ же престављшюся великому князю Ярославу — Изяслав же увѣдѣвъ житѣе его, приде с дружиною, прося у него благословенья“ (лав. 68) Неколико људи одрекоше се света, дошли су патити се у самоћи с овим вел. мужем, које је све іереј Никон постригао. Скоро затим сабрало се њих 12. који су ископали веће пећине, направили цркве у њима и ћелије, које се све данас под именом даљни пећина зову.

51. *Крстадигнућа црква или манастир ближих пећина.*

Поменути Антоније љубивши самоћу и удалив се од ове нове братије ископа за себе нову пећину, која се данас зове ближим пећинама са манастиром крстадигнућа о ком ћемо мало ниже коју прозборити: „Јаже естъ подь новимъ манастиромъ въ ней же сконча животъ свой (лавр. 68.) Старешинство даде Варламу, који је био први игуман печерски, прозваним од пещера. Овај је био син бољара Ивана, а унук војводе Вилшате ослепљеног у Цариграду кога како се прича слава и богатство светско није занело и за слепило. Дошавши једном Антонију, кога живот и смиреност, до тог је тронула, да је све пред својим робовима бадио, који су водали позлаћене у оклопима коње, оружје и друге светске ствари. Павши на земљу пред Антонијем проговорио је плачућим гласом: „Отѣць! дѣлай изъ сихъ сокровищъ што хочешъ, я остаюсь у тебя, хочу жить въ нищетѣ.“ Овога је Антоније примио, а богате украсе на њ и коњима употребио је на грађење храма. Због тога није остао на миру, јер Изяслав држећи да овај калуђер тајно пријатељствује Всеславу Полоцком, заповеди војницима довести га у Чермигов, одакле се он изчупа и натраг у своју пећину поврати. Број дошљака тако се умложи, да и ова друга пе-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ћина постане тесном, те по савету овог св. мужа оснује манастир успења богородице над земљом. Скоро и овај манастир са пећинама постане тесан, те велики кнез Изеслав или тадањи цар руски, на молбу Антонија овим испосницима поклони целу гору тако прозвану печерску. Ови одма ископају веће пећине, у којима су градили цркве, украшавајући их разним богатствима и украсима, које су добијали од поклоника. Кнез Изеслав из саревњивости и чезнући за оволиким богатством оснује о свом трошку други манастир у име свог имењака (на крштењу) Дмитра, и преведе уњ игумана Варламу, но Антоније по молби братије, да им избере или њима да, да изберу другог игумана, ако он неће да буде, избере им и да св. Теодосија, који је смиреношћу, тихошћу, честитошћу и побожношћу одликовао се од свију других. Овај игуман први је основао гостионицу лаврску, која и до данас постоји и у којој сваки дошљак има рану и квартир, док се несмести, у који број и многи наши Срби спадају дошавши да се уче у Русији из наших заведења. О њиовом ацидуку у Влашку па из ове у Русију, видећемо доцније. Антоније са св. Теодосијем посећивао је тамнице, крепио и тешио сужње умирује невољнике и болне. О манастиру св. Дмитра ево шта пише (летопис лавр. 69.) „Хотя (і. р. м. Изяславъ) створити вишню сего (Антонијевог манастира) манастиря, надѣя ся богатству (съ вермити.) Многи бо манастири отъ царъ и отъ боляръ и отъ богатства поставлѣни, но не суть таци, каци суть поставлѣни, слазами, пощенѣмъ, молитвою, бдѣнѣмъ. Антоній бо не имѣ злата ни сребра, но стяжа слезами и пощенѣмъ.“ На скоро калуђера се тако умножи, да је требало ма какви ред и закон утврдити и углавити међу њима. У то баш време око 1072. год. живео је у Кијеву калуђер неки из јерусалимског, а неки из Цариградског студиског манастира, који је с митрополитом Бурђем дошао овде и имао код себе устав реченог манастира. Овај устав Теодосије са свом строгошћу уведе у манастир

и пећине ове, одакле се он распростре по целој Русији, кои се чиними се још најстрожије испуњава. Овде узгред да напоменем и о књигопечатњи печерској, која се у двобојно зданије смешта. Она постоји још од 1616. коју је набавио архимандрит Јелисије Плетењецки. Видели смо, да је и братска књигопечатња или академија духовна овде премештена. Даље се пружају двобојне ћелије, у којима осим калуђера, неколико бугарски владика заузима соба, архимандрит, настојатељ, казначеј и друге власти лаврске, а пре је овде владика српски г. Стеван Ковачевић седео. С десне стране је двобојно зданије, у које се светина непрестано увлачи и куља, где живи митрополит кијевски и надзиратељ Лавре. Манастир је овај врло лепо, високо, крстообразно са једним огромним кубетом осмоуголним, зеленим бакром покривено зданије. Живостас је његов напуњен разним пребогатим изображењима, која сва у злату и драгом камену трептаху, као звездице на ведром небу. Светине овде беше и сувише, па зато се кроз олтар немогаше ући у пећине, но ми принуђени бесмо ићи около иза олтара. Цркву ову 1700. г. основао је полтавски пуковник Павле Херциг. До ове цркве или манастира, као и до прве које су једна од друге одвојене великим зидом, који је у главну ограду заваћен. Овај их зид осим поменути провалије раздваја и први манастир са даљим пећинама савршено је одвојен, за себе има и архимандрита, но који је подчињен управи св. Лавре. Рекох до ове се цркве долази кроз дрвени ходник, онакви исти, као и први само што онако здраво није широк и напуњен просјацима. Иза сваки 20 степена широки дрвени иде равница као и тамо, која као и степени све се на ниже спушта. Овде као и тамо стоји један свештеник, који кропи долазеће водицом место босиљка чиними се иссопом, (дрво које расте као врбљак танко, па се од њега начини као перјаница) а тамо опет други свеће придаје, које сачињава хазну црквену. Већ се опет поче спуштати у пећине подземне, где светиња и мрак станује,

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

високе за раст човечији а широке толико, да се с муком могу мимоћи поребарке два средња човека, а дебела никакo. Никаква задаја, никакве ладноће или дисања неможе човек овде приметити, но напротив неки тихи ветрићи ношаху мирисне честице атома. Сваки је са особитом побожношћу и тихости ступао у ова св. места. Свакоме се на лицу могла спазити чиста промена, која се чудноватом прижућкасто-бледој светлости воштаних свећа чињаше. Дувари тако су направљени ових пећина и гладки заједно са сводовима њиовим, да човек мисли, да то није рука човечија из земље, но природа по заповести божјој из једноставне тврде стене својим рукама направила и протесала. Поди су патосани негде гвожђем а негде масном смолом, да се земља неби крунила. Улазећи ја у 23. пећине моје отаџбине, међу којима ћу две далеко чувене напоменути, о којима причају да више од 12 часова иду, и то о Рашкој пећини, где су били двори Аци - Продана са градићем више Ивањице, и у пећину под брдом званим Градина, где је био један град неког нашег властелина, ни једне не само подобне но ни различне невидех. Тамо сам се борио са страхом праведним, који ми је сваког минута могао дати и нанети опасности и убитак живота, а нарочно да ме плашљиви и сујеверни духови неоставе а луч изневери, док сам овде ја, место растења косе, осећао тиху благу милину рајских мириса и прохлада. Овде се у души мојој пробуђавала нека неописана радост, тиха нестрпљивост, изливајућа као и тамо у мору љубопитства, док је ова последња, не у тихости, смирености и некој детињој невиности, но у страху и нади пливала са разсуђењем задовољавајућим или на ову радозналост хиљадама душа утехом неком и чудноватом подземном хуком и одјеком, хтевши ваљда напоменути тишину и блаженство оног света и казати, да се још више ступа и са већим страхом и благоговјећношћу, да се неби избрана Богом и спасом св. тела узнемиривала. Ја сам тихо ступао за моим вођом

Русом, кои ми по руској услужности и својом свећом шћаше просветлити трудни и мучни пролаз, да би тако боље задовољио славу и величанство руско и у овом погледу! Он је и самим ових хтео показати велику љубав овог руског реда житељства, и љубав правителства са белим царем својим нашем народу, кога они поштују и уважавају, а за другу господу нећу да спомињем, којима место нек је тамо, где им не само ја но и сваки Србин жели. (Свршиће се.)

Г л а в н и у з р о к

опاداња вере и побожности у народу нашем.

(С погледом на распис архијерејског сабора.)

Високопреосвештени господин Михаило кад је последњи пут своју епархију канонично посетио, увидио је да је народ наш много почео у вери и побожности слабити, о чему сведочи циркулар кои је у том смислу издат и у ком се свештенству препоручује, „да сваке недеље и празника врши службу Божију,“ јер његово високопреосвештенство наводи: „да је неслужење главни узрок отвраћења народњег од вере и побожности.“

Може бити да је и то што његово високопреосвештенство наводи, један од споредних узрока опадању народњем у вери и побожности, али се мени представља да је главни узрок томе сасвим друго нешто. Јер

1. Када би то био главни узрок, онда би народ бар онде био побожнији гди се правило не само недељно и празнично већ и посведневно свршава. И на тај начин у Београду неби се у убиству покојног књаза извршило тако безбожничко дело, које други, кои цркву ни видио није, ни замислити неби могао.

2. Када би неслужење био главни узрок опадању народњег у вери, то би у старом добу, када нити је имало цркви колико сада, нити књига, ни попова, нити је служено

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

колико се сада служи, народ морао бити много развраћенији по данас, а ми напротив видимо у старом добу много побожније људе, по данас!

По мом нахођењу главни је узрок народњем спадању у вери и побожности: *понижено стање свештеничко.*

Нико други но свештеници су позвати да људе у вери и побожности утврђују. Но они овај позив ни најмање не могу да испуне у овом стању свом, у ком се данас налазе; јер нити их ко слуша, нити зашта пита, ни главе к њима окреће. А ово је сасвим природно. Јер ко би слушао цара када би он што као просјак а не као цар заповедао; ко би слушао владика, када би он са сељацима орао, сејао, живо грађивао, требао, и т. д. и у том стању предиковао; ко би се покоравао војсковођи, када би он пузећи и без икако оружја што командовао; и напоследку ко би се покоравао судији када би он не као судија но као сељак што заповедао?!.. Доиста неби нико. И као што неби нико слушао цара, владика, војсковођу и судију, у пониженом стању, тако исто и свештеника нико не слуша, јер је стање његово понижено од њега је одузета управа над словесним стадом Христовим, у ово стадо може сваки доћи кад хоће и како хоће, не осврћући се ни најмање на пастира, и његовом духовном стаду сваки може давати гласа независећи ни мало од пастира; пастиру треба да има непокретну касу, те да може парницу противу врага водити, јер се њему ни у његовом раду неверује. Па кад би и кадар био парницу са врагом провести, то се јошт горе прима, јер се за таковог каже да је „парничар“ што се по кадшто и из самих уста више наше власти чује. На овај начин нити могу пастири да говоре, ни да ћуте, ни да се парниче. Јер ако говоре, њима се неверује; ако ћуте, враг чини пакос цркви; а ако се парниче, поред тога што навукују повику на себе, јошт слабе своје стање, које је и онако јадно и кукавно; а гди се овако што догађа, ту мора стадо да блуди, мора у вери и побожности да опада.

Ако се ми не шалимо а од истине желимо видети веру и побожност да у народу напредује, онда несмијемо оставити свештенике у овом стању, но морамо их поставити у тако положење, у ком ће се потпуна важност чина овог огледати моћи. Даље треба да обратимо пажњу на људе који заузимају места у јавним службама, јер су и они као и свештеници огледало народње, па ако они буду побожни, онда ће и народ бити побожан и религиозан, а ако они буду безбожни, и не буду давали од себе примјера побожности, онда ће и вера и побожност у народу губити се. А да би народ у њима имао вторе пастире, који му добрим примјерима у вери предјаче, треба их учинити у нечем зависне од свештеника, и на тај начин оближити их с њим и учинити, да једни друге пред светом не омаловажавају као што се то данас догађа, што људе соблажњава и рђав им примјер даје.

У тој цијели треба :

1. Да се свештеничко стање час пре поправи, и да се свештеници материјално награде.

2. Да се узакони да свештеници кондуитирају чиновнике као своју духовну паству, са стране вере и побожности; што ће вишим властима служити за мерило при аванзовању млађи у већа звања.

3. Да свештеници кондуитирају и свакога парохијанина свог за кога је потреба да се дозна: какве је побожности што се нарочито има истраживати при сведочбама, при постављању кметова, при бирању одборника, повереника, скупштинара и ов. под.

4. Кога свештеник рђаво кондуитира, тај да не може бити кмет, сведок, одборник, скупштинар, и да се лиши свију оних права која благочестив и побожан човек ужива, до год се не поправи.

5. Да се свештеник свуда има сматрати за лице званично, и по томе што год би он у кругу његове званич-

ности налагао властима, да се то има сматрати за званично, што ће се одма и извршивати без ичијег утицаја.

6. Кои би у дужности био, па би своим животом био углед развратности, што би се из кондуите дознало, такови до поправљенија да се има од дужности разрешити. И

7. Ако би кога свештеник неумесно и пристрасно кондуитирао па би се то доказало, такови свештеник да буде кажњен, по казнителном закону, у ком је прописана казњ за чиновнике, кад ови своје млађе неправедно кондуитирају.

На овај би се начин одала важност свештеничкој служби у ком стању кадри би били свештеници веру и побожност до највишег ступња у народу развити, јер би проповед њихова свуда с одобравањем предусретана бивала, нити би кмет у време богослуженија хитио у меану и давао поклоне келерају, нити би и један и други пропустио сваке недеље и празника у цркву недоћи, нити би се могло видети да би људи који су позвани да предњаче народу у вери и побожности јавно пред светом руше и омаловажавају и делом и словом црквене установе, нити би се могло чути да изговарају „нема Бога,“ (убио их) као што то данас може, човек чути, нити би који старешина својим животом развратио народ, јер кад он буде знао, да он има пастира над собом који сва његова дела прати и који ће га по духу вере кондуитирати, он ће све своје мисли, све речи и дела у дешавати тако; како ни најмање неће бити противна основима вере, а ово ће тако силно деловати на народ, да ће почети сматрати у свештеницима боже служитеље, што ће припомоћи да се вера у њему са побожношћу тако утврди, да јој ни врата адава одолети немогу.

„Но јест“ — можда ће рећи когод — „ко је малоуман да у данашњем времену, када се у изображеној француској јавно противу попова и цркве говори, толико поверење поповима даје, и учини да чиновници у нечем зависе од њих? Услед чега ја приміечавам: да као што пословица каже

„свако село са својим адетом,“ тако исто и народ треба да сваки свој посао и потребу гледа. Француска можда је доживила свој век, па зато и поговара да гони попове; а можда се то слаже и са њеном политиком и с погледом на попове: но било које му драго ми не треба да гледамо на француску, већ сами на себе и своје потребе, па ако нам потреба и интереси наши налажу, да једнако попове у пониженом стању гледамо, они нека остану и даље у том стању па нека и изумру а ако нам интереси заповедају, да одамо већу важност овој главној чињеници религиозног живота, онда треба да их из садањег стања изведемо, допустивши предложени предлог. А што ће чиновници зависити од свештеника у случају када би се предложени предлог увео, то ништа није чудно; *јер је то природно да сваки човек један од другог зависи, у колико то круг занимања њива захтева.*

Наши су лекари маом људи друге вероисповеди па уживају толико поверење, да упливишу над нама. Они сведоче о повреди тела, о убиствама и т. д. од чега известним лицима долази смрт ил живот. Ми се на основу поверења које они уживају, предајемо у болести њима у шаке, у ком случају они располажу не само са нашим телом но и животом. Па шта да кажемо на то? Дали је паметније недати им то поверење, но уступити га бабама влашким и циганкама? гріех би био не дати човеку оно што у круг рада његовог засеца, и што обшти интерес иште, гріех би био одузети од лекара право лечења и не дати му да о разним догађајима који његово искуство потребују сведочи, а допустити да то право уживају људи који су зато сасвим ненадлежни, и кои ни појма о томе немају; а тако исто гріех је недати пас-тиру да он своје стадо каже какво је које; лицемјерство је сажалевати што вера и побожност у народу опада, а људе који су позвани да и једно и друго у народу утврђују остављати у таком положењу, у ком не само постићи, но ништа за постижење своје цијели ни покушати немогу.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Осим лекара, осим свију други, чиновници кои толиким смутњама и променама коловође бише, уживају највеће поверење у земљи, и од њи све зависи. Па зар би било лепо кад би повикали што би ми зависили од њи, дај да им не дамо уплив над нама? Не не! благостање наше, напредовање наше, јавно спокојство земље и обстанак наш ишту, да ми од њи зависимо, но само у онолико у колико круг рада њи овог то допуштао буде. Ми нећемо а и не треба да допустимо да они, као неке самовоље чине са нама шта оће и како оће, не обзирајући се ни на попу, ни на веру, ни на цркву, ни на закон црквени; а то ће мо учинити, ако они буду зависили од свештеника као своји пастира у онолико, у колико се то са духом вере слагало буде, и у колико њихова діела заседала буду у науку којом се свештеници занимају и коју они предају. А то ће рећи: они неће зависити од свештеника, но ће се натерати да свештенике или пред светом уважавају и науку Христову испуњавају што ће осталима служити за примјер и углед и што ће их сазидавати у испуњењу науке евангелске, или ће се одрећи јавно пред светом од њи, што ће бити бље, јер ће то бити на чисто, нити ћемо морати гледати да једни спрема други тако стоје, те да се млађи, којима су и једни и други наставници и огледало, соблажњавају и развраћају.

Напоследку вера је благо обштенародње спрема које чиновнички интереси као засебни имају пасти, а по овоме не само да неби био малоуман онај кој би предложен предлог завео и чиновнике учинио зависне од свештеника већ би био премудар; јер би с тим дао важност свештеницима у њиовом кругу радње, а с тим би учинио да вера и побожност као прва чињеница народњег јединства, среће и благостања, почне у народу цветати.

Милан Радивојевић,

свешт. куш.

О Г Л А С И.

Књига „Појема кнезу Михаилу Обреновићу Ш.“ коју је објавио да посрби Данило Медић, неће изаћи; почем се Медић до данас нејави. Предбројници који су нам новце за ову књигу послали нека се изволе по прилици обратити да им новце повратимо, јер их поштом слати неможемо.

Савва, дојакожњи игуман манастира горњака произведен је 16. пр. м. за архимандрита исте обитељи.

Кирило, дојакожњи игуман манастира Манасије произведен је 4. ов. м. за архимандрига исте обитељи.

Исправка. У прошлом броју, на стр. 509 у реду 17 одозго, подкрала се погрешка: у место „саборн србског епископа“ треба читати: „србских епископа и. т. д.“

ОБЈАВА.

„Пастир“ ће излазити и идуће године, но у каквој форми и под којим уредништвом јави ће се доцније.

Од ове године имамо све бројеве „Пастира“ и ко жели за целу ову годину имати их, може их добити за 12 цванцика једино из тог побуђења, што нам половина уписника још није новце дала, а ми морамо трошкове око „Пастира“ да исплаћујемо, а нема се одкуда.

Уредништво „ПАСТИРА.“